

Любен Каравелов

Науката не търпи
ораторства

Когато си недоволен от някого и когато не смееш да излезеш явно и да се бориш с него, то му напиши безименно писмо, изпсувай го, наговори му грубости и подлости, и твоето самолюбие ще бъде удовлетворено. Истина, че такова едно действие би приличало на еврейска революция; но ти и в това отношение оставаш непосрамен, защото твоята личност е неизвестна.

Преди една неделя ние получихме из Виена такова едно писмо, което ни напомни следующата приказничка.

Веднъж няколко шопи отишли при софийшкият кадия да се сърдят; но кадият бил терекия и изгонил ги със следующите думи:

– Дишаръ, хей кераталар¹

Шопето си тръгнали, излезли из градът, качили се на планината и тогава чак се обърнали назад и извикали:

– Ти си сам керата!

Безименният автор на гореказаното писмо ни обвинява, че ние уж сме били неприятели на науката и на образованието, и продължава: „Вие се карате на някой учени българи, че били писали високи работи и ги *приклонявате* да пишат буквари. Има пък хора, безумни наистина, които мислят, че и двете работи са днес необходимо нужни за българският народ.“ Освен това писмото ни разказва, че ние („Свобода“, „Отечество“, „Зора“ и „Народност“) сме развалени хора и неприятели на народът си; а г. Стоянов (само Стоянов) бил светец и честен човек. Трябва да забележиме и това, че под писмото е подписана буквата К.

Да се обясниме сега. Ние никога не сме говорили, че на българският народ не трябва тая или оная наука; говорили сме само, че дорде децата ни не научат букварът и аритметиката, то няма да разберат ни алгебрата, ни Хегеловата философия. Освен това ние нападаме не на тая или на оная наука, а на оная метода и на онзи език, с които се пишат и превождат повечето наши български книги. Трудни и високи науки няма на тоя свят, има само трудни изложения, които не е в състояние да смели нашият малко образован стомах. Науката е проста, следователно и нейното изложение трябва да бъде просто и понятно. Ако тая или оная книга не е написана ясно и понятно, то тя никому няма да принесе полза. Обязаността на всеки писател и на всеки педагог е да бъде прост и да говори със своят собствен език. Науката не търпи никакви ораторства и никакви схоластически мъдростовия. Който цени действителното знание, той трябва да бъде прост; а който търси истината, той трябва да я

1. – Вън бре, негодници!

разгледва със своите собствени очи. Само баснословните предмети и Лютеровите закони изискват риторически речи и двосмислени изражения. Истинната наука не търпи подобни неща. Всяка една наука, която се не старее да открие истината, а гони каквато и да е цел – тя не е наука. Науката, както и истината – която тя проповядва, – трябва да бъде проста, ясна и очистена от всеки един боклук. Ето какви са нашите идеи за българската литература.

КРАЙ

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4152>]